

Midtvejsevaluering af projekt

Forstærkede plejefamilier

Projektleder,

Carsten Kirk Alstrup

Center for Familiepleje - Videnscenter for Familiepleje

September 2013

Resume	4
1. Projekt Forstærkede plejefamilier	5
1.1. Midtvejsevaluering	5
2. Status på anbringelser i plejefamilier med forstærkning.....	7
3. Plejefamiliernes oplevelser af den forstærkede indsats.....	9
3.1. Tiden før anbringelsen	10
3.2. Øget råd og vejledning.....	11
3.3. Ekstern supervision.....	13
3.4. Telefontid på hverdage	14
3.5. Barnepigeordning	15
3.6. Netværksgrupper.....	15
3.7. Kursus- og efteruddannelse.....	17
3.8. Generel tilfredshed	19
3.9. Opsamling og udviklingspunkter	21
4. Sagsbehandleres oplevelser af den forstærkede indsats.....	24
4.1. Opsamling og udviklingspunkter	27
5. Familieplejekonsulenternes oplevelse af den forstærkede indsats	29
5.1. Den forstærkede indsats	31
5.2. Opsamling og udviklingspunkter	33
6. Konklusion.....	34

Resume

Med denne midtvejsvurderingsrapport har Videnscenter for Familiepleje ønsket at få viden om, hvordan plejefamilier med forstærkning, sagsbehandlere og familieplejekonsulenter beskæftiget i Københavns Kommune oplever den nuværende indsats i arbejdet med børn og unge med behov for ekstra støtte i familiepleje. Såvel plejefamiliernes, sagsbehandlernes som familieplejekonsulenternes svar skal give relevant viden til en videreudvikling af projektet. Rapporten indeholder følgende:

1. Baggrunden for projektet *Forstærkede plejefamilier* og en beskrivelse af den forstærkede indsats samt målgruppe, formål og metodevalg i forbindelse med midtvejsvurderingen.
2. En status over anbringelserne med forstærket indsats i projektperioden, hvor der pr. 15. august 2013 var ansat i alt 21 plejefamilier med forstærkning.
3. Resultaterne af en spørgeskemaundersøgelse (med en svarprocent på 92,9 %), som er blevet besvaret af plejefamilierne.
4. Beskrivelser af tre sagsbehandlernes oplevelse af den forstærkede indsats baseret på tre kvalitative interviews.
5. Beskrivelser af to familieplejekonsulenters oplevelse af den forstærkede indsats baseret på et kvalitativt interview.
6. Konklusion på baggrund af spørgeskemaundersøgelsen og de enkelte interviews.

Undervejs i rapporten opsamles henholdsvis plejefamiliernes, sagsbehandlernes og familieplejekonsulenternes besvarelser, og i den forbindelse bliver der afslutningsvis sat fokus på hvilke særlige områder af den forstærkede indsats, der skal udvikles og eventuelt justeres i den kommende projektperiode, som afsluttes ultimo 2014.

I. Projekt Forstærkede plejefamilier

I Københavns Kommune har Mål- og Rammekontoret for børn og familier som et led i det overordnede projekt *Ændring af anbringelsesmønstre* (2011-2014), der går ud på at øge andelen af børn og unge, der anbringes i familiepleje, udmeldt midler til en række initiativer. Center for Familiepleje har i den forbindelse modtaget midler til at udvikle et tilbud om plejefamilier, der kan rumme børn og unge med særlige følelsesmæssige og adfærdsmæssige problematikker. Metodeudviklingsprojektet er forankret i Videnscenter for Familiepleje.

Med Barnets Reform blev det vedtaget, at *"kommunen skal lægge vægt på anbringelsesstedets mulighed for at tilbyde nære og stabile voksenrelationer og herunder vurdere om en anbringelse i en plejefamilie, jf. § 66, nr. 1-3, er mest hensigtsmæssig"* (LBK nr. 810 af 19/07/2012). I den forbindelse blev begrebet *kommunale plejefamilier* lanceret som et alternativ til anbringelse på døgninstitution eller opholdssted for børn og unge, hvor en særlig behandlingsmæssig indsats findes nødvendig. Denne nye type plejefamilie blev defineret som en plejefamilie med særlige forudsætninger – herunder lang erfaring med familiepleje og relevant uddannelse – således at de kan formå at varetage omsorgen for de børn og unge, hvor en ekstraordinær indsats er nødvendig i anbringelsesforløbet.

Ud over lang erfaring og relevant uddannelse har Københavns Kommune også lagt særlig vægt på at sikre plejefamilierne en forstærket indsats, der vurderes at være nødvendig, når børn og unge med udfordrende problematikker anbringes i familiepleje. Den forstærkede indsats består af følgende konkrete dimensioner:

- ✓ **Øget konsulentstøtte** i form af hyppige besøg i plejefamilien som bl.a. bruges til at støtte plejefamilien i samarbejdet med daginstitution, skole, lokal PPR eller biologisk familie, samt til rådgivning og vejledning i forhold til det konkrete barns specifikke udfordringer
- ✓ **Netværksgrupper** for plejefamilier med forstærkning, som også har plejebørn med vanskelige følelsesmæssige og adfærdsmæssige problemstillinger
- ✓ **Fast telefontid** alle hverdage, hvor plejefamilien kan få fat i deres familieplejekonsulent
- ✓ **Ekstra efteruddannelse** med fokus på at udvikle og styrke plejefamilies indsats i forhold til det konkrete barn eller den unge
- ✓ **Hurtig adgang til supervision** foretaget af professionelle med kendskab til det konkrete barns eller den unges problemstillinger
- ✓ **Lektiehjælp** som en mulighed for at styrke plejebarnets faglige udvikling
- ✓ **Børnepasning** som en fast del af kontrakten med plejefamilien

Da den forstærkede indsats spiller en central rolle i forhold til at sikre og styrke kvaliteten i anbringelsen af børn og unge med behov for særlig støtte, har Københavns Kommune valgt at definere den nyere type af familiepleje (kommunal plejefamilie) som *plejefamilie med forstærkning*.

I.1. Midtvejsevaluering

Jf. projektbeskrivelsen skal der i projektperioden foretages en midtvejsevaluering af projektet, som løber i perioden 2011 til og med 2014. På baggrund af de nuværende erfaringer vil denne midtvejsevaluering undersøge nærmere, hvordan forskellige parter oplever den forstærkede indsats.

Målgruppe og formål

Målgrupperne i denne midtvejsevaluering er relevante medarbejdere fra Københavns Kommune (fra såvel Børnefamiliecenter København, Center for Familiepleje, Drifts- og Udviklingskontoret som Mål og Rammekontoret for børn og familier), der er beskæftiget med eller interesseret i familieplejeområdet. Derudover er målgruppen også andre kommuner, der kan lade sig inspirere af projektet, samt andre plejefamilier, der kan være interesseret i at vide, hvordan det er at være ansat som plejefamilie med forstærkning i Københavns Kommune.

Formålet med midtvejsevalueringen er at belyse, hvordan plejefamilier med forstærkning, sagsbehandlere og familieplejekonsulenter oplever den forstærkede indsats i arbejdet med børn og unge med komplekse problemstillinger i familiepleje. Deres svar skal give relevant viden til en videreudvikling af projektet, og midtvejsevalueringens resultater skal efterfølgende implementeres i projektet, således at den forstærkede indsats eventuelt kan justeres for at øge og sikre kvaliteten af anbringelser i plejefamilier med forstærkning.

Metoder

Såvel kvantitative som kvalitative metoder er blevet anvendt i midtvejsevalueringen. Der er ikke anvendt metodetriangulering, men metoderne er benyttet individuelt til de forskellige parter i undersøgelsen.

Alle plejefamiliernes oplevelser af den forstærkede indsats er blevet afdækket i form af et spørgeskema, som er blevet udsendt til plejefamilierne. Spørgeskemaundersøgelsen har haft til hensigt at få afdækket plejefamiliernes synspunkter og meninger på konkrete dimensioner af den forstærkede indsats.

Sagsbehandlernes oplevelser af styrker og udfordringer ved anbringelse af børn/unge i plejefamilier med forstærkning via tre individuelle interviews.

Familieplejekonsulenternes oplevelser af projektet er blevet belyst gennem et kvalitativt fællesinterview med deltagelse af to konsulenter, hvor styrkerne og udfordringer ved anbringelse i familiepleje med forstærket indsats er blevet undersøgt.

2. Status på anbringelser i plejefamilier med forstærkning

Fra januar 2012 til og med maj 2013 har der i alt været visiteret 36 børn/unge, hvor sagsbehandlere har ønsket en forstærket indsats. 3 ud af de 36 børn/unge har haft søskende (to eller tre), som også skulle anbringes i samme plejefamilie (dog uden forstærkning). Nogle sager har været trukket tilbage af sagsbehandlere, hvis han/hun i stedet har vurderet, at en sikkerhedsplan eller anbringelse i andet regi (eksempelvis på døgninstitution eller i en MTFC-træningsfamilie) har været mere relevant.

Den første anbringelse i plejefamilie med forstærkning fandt sted den 1. april 2012 og frem til 30. maj 2013 har i alt 16 børn/unge været anbragt i familiepleje med forstærket indsats¹. I perioden har der været to ophør. En teenager overnattede en enkelt nat hos en plejefamilie, men ønskede ikke at bo i en plejefamilie. En anden teenager var i høj grad glad for at bo i en plejefamilie, men teenagerens massive hashmisbrug krævede en anden form for behandling, hvorfor anbringelsen ophørte efter cirka et halvt år.

Ud af de 16 børn og unge anbragt i plejefamilie med forstærkning i perioden 1. april 2012 til og med maj 2013 var i alt 7 drenge og 9 piger. Aldersmæssigt har et enkelt barn været mellem 0-5 år, fem børn har været fra 6-12 år, og ti børn/unge har været over 13 år. På baggrund af disse anbringelser viser det sig, at projektet også har været med til at øge andelen af teenagere i familiepleje, og alle børnefamilieenheder har i perioden visiteret sager (med ønsket om en forstærket indsats) ind til Center for Familiepleje.

Børnefamilieenhed	Antal sager med anmodning om forstærket indsats	Anbringelse med forstærkning ind til 30.05.13.
Amager Vest	2	1
Amager Øst	3	1
Bispebjerg	2	2
Brønshøj-Husum-Vanløse	9	2
City/Østerbro	5	3
Nørrebro	6	3
Valby	5	3
Vesterbro	4	1
I alt pr. 30.05.13.	36	16

¹ Målet var ti anbringelser det første år i projektet. I 2012 var der i alt fjorten anbringelser i forstærket familiepleje, og således blev dette mål mere end opfyldt.

Efter spørgeskemaundersøgelsens afslutning er der frem til begyndelsen af august 2013, blevet visiteret yderligere 10 sager med ønske om en forstærket indsats, og der er indgået kontrakt med yderligere fem plejefamilier, således at der er ansat i alt 21 plejefamilier med forstærkning medio august 2013.

Børnefamilieenhed	Antal sager med anmodning om forstærket indsats	Anbringelse med forstærkning ind til 15.08.13.
Amager Vest	3	1
Amager Øst	3	2
Bispebjerg	3	1
Brønshøj-Husum-Vanløse	12	2
City/Østerbro	5	2
Nørrebro	10	7
Valby	6	5
Vesterbro	4	1
I alt pr. 15.08.13.	46	21

Der er pr. 15. august 2013 anbragt i alt 8 drenge og 13 piger i plejefamilier med forstærkning. Syv børn er mellem 0 og 5 år, fem børn er mellem 6 og 12 år og de resterende ni er alle teenagere (fra 13 – 16 år).

3. Plejefamiliernes oplevelser af den forstærkede indsats

For at afdække plejefamiliernes oplevelse af den forstærkede indsats er der blevet gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt de plejefamilier, der havde børn/unge i pleje i perioden april 2012 til og med maj 2013.

Spørgeskemaet har bestået af cirka 30 spørgsmål, som også har været igennem en pilottest (én plejefamilie har besvaret og kommenteret spørgeskemaets udformning). Spørgeskemaet er efterfølgende blevet justeret, og udsendt elektronisk til i alt 15 plejefamilier med forstærkning². Ved hvert spørgsmål har plejefamilierne haft mulighed for at kommentere eller uddybe deres svar. En studentermedhjælper har efterfølgende stået for databehandlingen af besvarelserne, som er anonyme.

Svarprocent og baggrundsvariabel

I en periode på fjorten dage har plejefamilierne haft mulighed for at besvare spørgeskemaet anonymt, som er sendt til dem pr. mail og skulle besvares over Internettet. Efter fjorten dage havde i alt 14 plejefamilier ud af 15 besvaret spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 92,9 %. Én enkelt plejefamilie (7,1 %) har ikke besvaret spørgeskemaet. Svarprocenten vurderes at være meget høj.

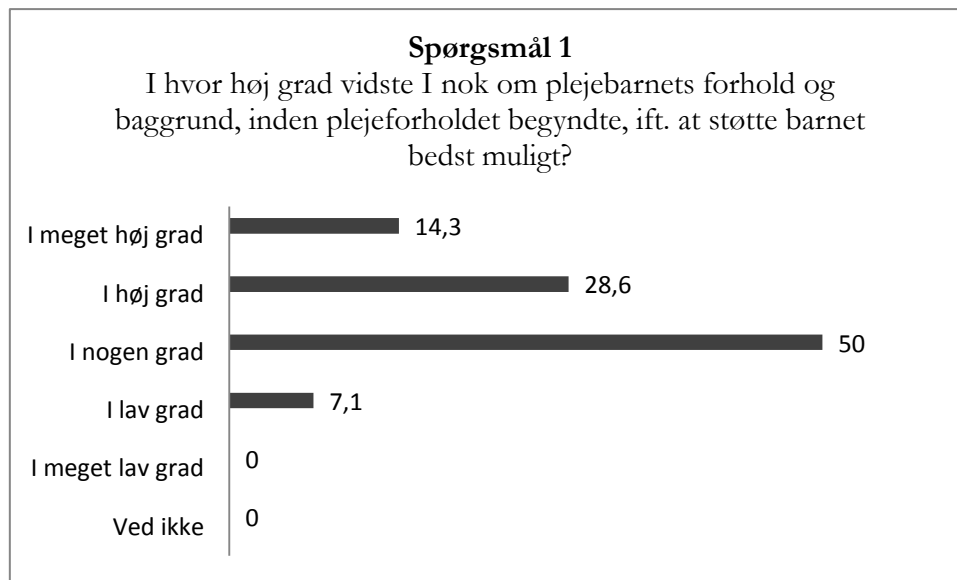
Af hensyn til plejefamiliernes anonymitet er der også kun blevet spurgt nærmere ind til én enkelt baggrundsvariabel: Antal års erfaringer med familiepleje. Lidt over 1/5 (21 %) af plejefamilierne har under 5 års erfaringer med børn/unge i familiepleje, hvorfor størstedelen (79 %) af plejefamilierne har 5 års erfaring eller derover. Resultaterne fra midtvejsevalueringen er blevet præsenteret for plejefamilierne på en fælles kursusdag (lørdag den 15. juni 2013), således at de fik en fælles oplevelse af projektets nuværende status, muligheder og udviklingsområder. Og netop i den forbindelse var anonymiteten særlig relevant at tage højde for. I midtvejsevalueringsrapporten vil den valgte baggrundsvariabel krydses med spørgsmål vedrørende den forstærkede indsats, hvor det findes særlig relevant og interessant.

I de følgende afsnit gennemgås udvalgte resultater af spørgeskemaundersøgelsen, og undervejs beskrives plejefamiliernes uddybende kommentarer til den forstærkede indsats.

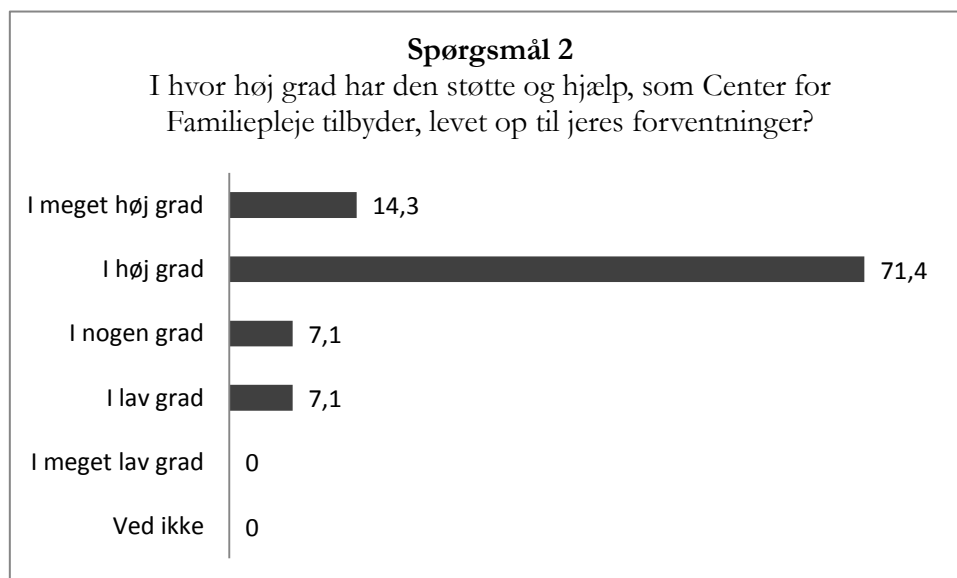
² Spørgeskemaet kunne være sendt ud til 16 plejefamilier, men én enkelt familie havde kun været ansat i 14 dage, hvorfor det blev vurderet, at deres svar på daværende tidspunkt (i begyndelsen af anbringelsen) ikke var relevante.

3.1. Tiden før anbringelsen

I spørgeskemaundersøgelsen er plejefamilierne først blevet spurgt om, de vidste nok om plejebarnets forhold og baggrund, inden plejeforholdet begyndte, i forhold til at støtte barnet bedst muligt.

Spørgsmål 1: 42,9 % har besvaret i meget høj grad eller i høj grad, 50 % i nogen grad og 7,1 % i lav grad. Det giver et indtryk af, at der er behov for flere informationer om barnet eller den unge inden anbringelsen. I forbindelse med muligheden for at kommentere og uddybe svaret har nogle plejefamilier påpeget, at de har tidligere erfaringer med, at barnet/den unge kan vise en adfærd, som ikke har været observeret tidligere eller at barnet/den unge først er blevet ordentlig udredt efter anbringelsen.

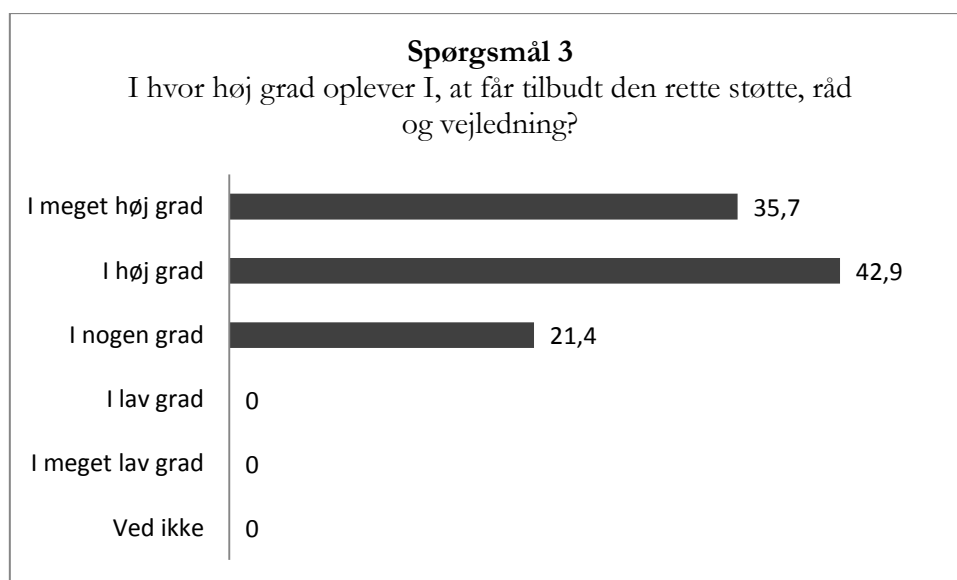

Spørgsmål 2: I forhold til i hvor høj grad den støtte og hjælp, som Center for Familiepleje tilbyder, har levet op til plejefamiliernes forventninger, har 85,7 % svaret i meget høj grad eller i høj grad, 7,1 % i nogen grad og 7,1 % i lav grad. Dette giver et indtryk af en udbredt tilfredshed med Center for Fami-

lieplejes støtte og hjælp. Plejefamilierne har både positive og negative kommentarer i forbindelse med den åbne svarmulighed til spørgsmålet. En plejefamilie lægger vægt på, at der altid er god støtte og vejledning i de betragtninger og tiltag, som de tænker kan være relevante. En anden plejefamilie har oplevet, at det kan være svært at få bevilliget ekstra støtte til en særlig aktivitet, men at der er fundet en god løsning nu. En anden plejefamilie tilføjer, at det eneste kritikpunkt er, at sagsbehandleren kan være lidt for længe om at svare, så barnet hurtigt kan hjælpes bedst muligt. Endelig lægger en plejefamilie vægt på, at der burde være ekstra barnepigetimer til udbudte kurser, og efterlyser at de indledningsvis havde fået at vide, at de kunne få den uddannelse, de havde brug for.

3.2. Øget råd og vejledning

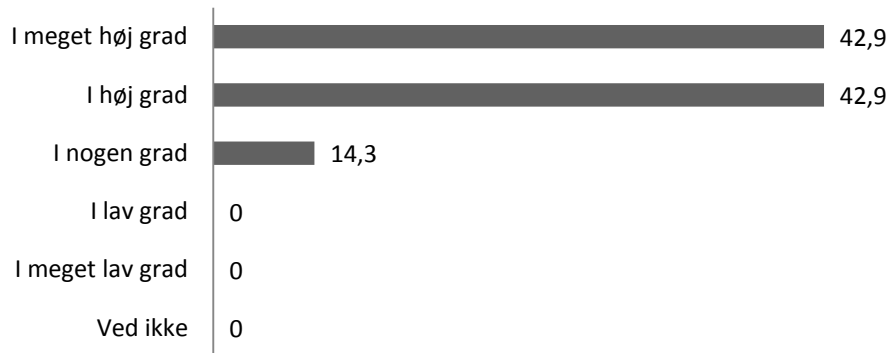
Som en væsentlig dimension af den forstærkede indsats er øget råd og vejledning i form af hyppige besøg af og tæt kontakt til familieplejekonsulenten også blevet afdækket i spørgeskemaundersøgelsen. I den forbindelse er deres oplevelse af, om de får tilbudt den rette støtte, råd og vejledning, blandt andet blevet undersøgt.

Spørgsmål 3: 78,6 % har svaret i meget høj grad eller i høj grad, og 21,4 % har svaret i nogen grad. Det viser, at de fleste plejefamilier oplever, at de får den rette støtte, råd og vejledning, men også at nogle plejefamilier kan have behov for anden eller yderligere støtte, råd og vejledning. Der bliver kommenteret ved muligheden for uddybelsen af spørgsmålet, at det ofte er sagsbehandleren, der har det sidste ord, og det kan tage for lang tid, hvilket kan gå ud over barnets udvikling og trivsel.

Spørgsmål 4

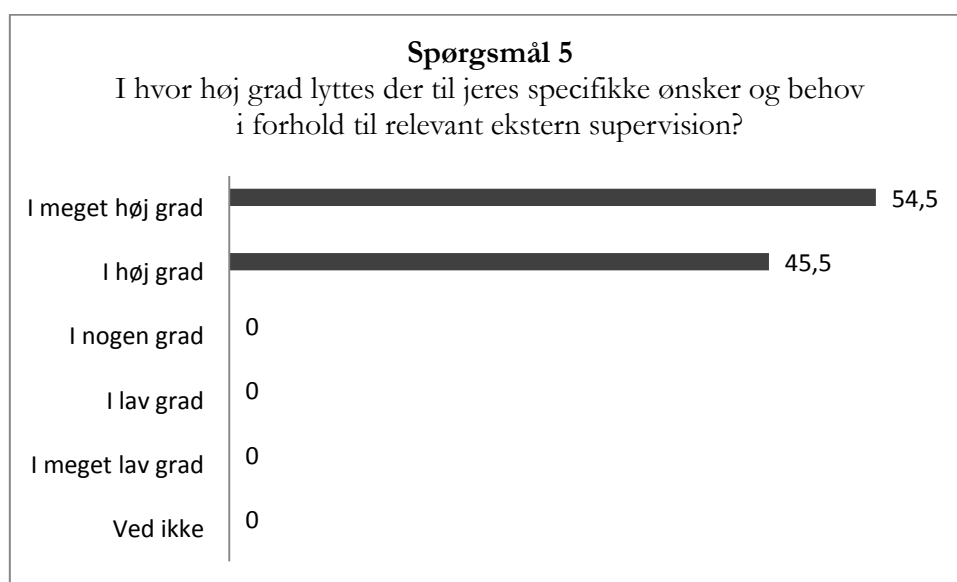
I hvor høj grad har den øgede støtte, som I får som plejefamilie med forstærkning, betydning for jeres tilfredshed som plejefamilie?

Spørgsmål 4: Den øgede støtte, som plejefamilierne med forstærkning får, har for 85,8 % i meget høj grad eller i høj grad betydning for tilfredsheden som plejefamilie. For 14,3 % har den i nogen grad betydning. Det giver et billede af, at der er en udbredt tilfredshed med den øgede støtte, som plejefamilierne får. Ved de uddybende svarmuligheder peges der på fra en plejefamilie, at den øgede støtte fra familieplejekonsulenten har stor betydning for at kunne hjælpe børnene/de unge på en relevant måde. En plejefamilie giver udtryk for, at det er deres oplevelse, at projektet har været med til at løse særlige udfordringer i form af den forstærkede indsats.

3.3. Ekstern supervision

Supervision fra en ekstern supervisor er også en del af den forstærkede indsats. I samarbejde med familieplejekonsulenten aftales det i forløbet, hvilken supervisor og i hvilket omfang plejefamilien har behov for ekstern supervision. Plejefamilierne er blevet spurgt om, hvorvidt de sammen med familieplejekonsulenten har drøftet om, ekstern supervision kan være relevant for dem. 78,6 % af respondenterne har drøftet muligheden for ekstern supervision, mens 21,4 % endnu ikke har drøftet dette med familieplejekonsulenten.

Spørgsmål 5: 100 % oplever i meget høj grad eller i høj grad, at der lyttes til deres specifikke ønsker og behov i forhold til relevant ekstern supervision, hvilket giver et tydeligt billede af, at de plejefamilier (78,6 %), som har drøftet relevansen af ekstern supervision, oplever, at de bliver hørt i forhold til deres ønsker og behov.

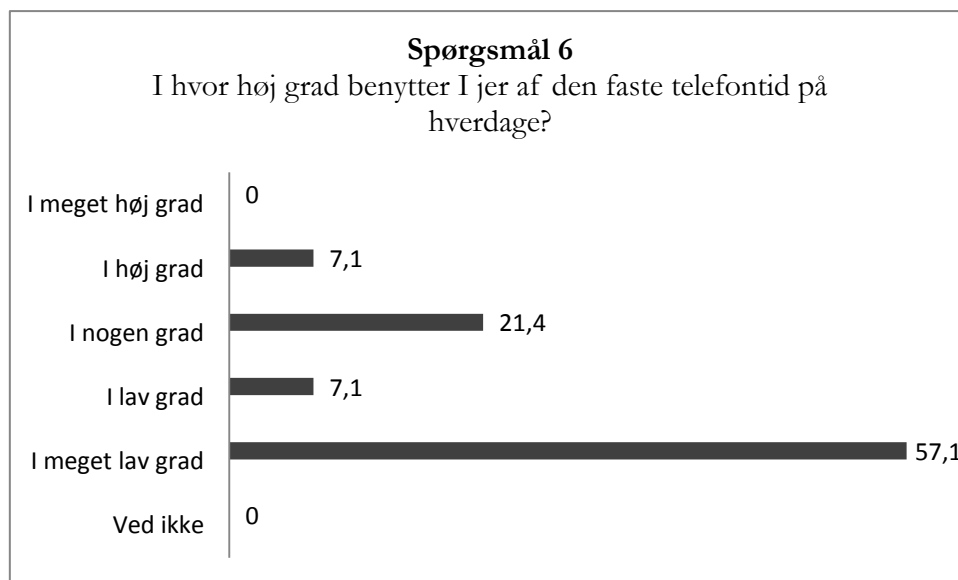
Ved undersøgelsens afslutning havde i alt 35,7 % af plejefamilierne (6 i alt) modtaget ekstern supervision, hvor 64,3 % endnu ikke har modtaget dette. De seks plejefamilier, som har modtaget supervision, har alle svaret, at de i meget høj grad eller i høj grad kunne bruge den eksterne supervision.

Dette giver et tydeligt indtryk af, at den eksterne supervision, er relevant for plejefamilierne, som har fået dette bevilliget. Endvidere tyder det på, at flere plejefamilier skal have tilbudt ekstern supervision. Nogle plejefamilier uddyber deres svar med, at de har fået bevilliget ekstern supervision, men ikke har påbegyndt forløbet endnu. I forlængelse her af skal det også nævnes, at de plejefamilier, som deltager i netværksgrupper, har modtaget ekstern gruppesupervision. På baggrund af undersøgelsens resultater er det sandsynligt, at flere plejefamilier ikke har medtænkt gruppesupervision som ekstern supervision i forbindelse med deres svar i denne undersøgelse.

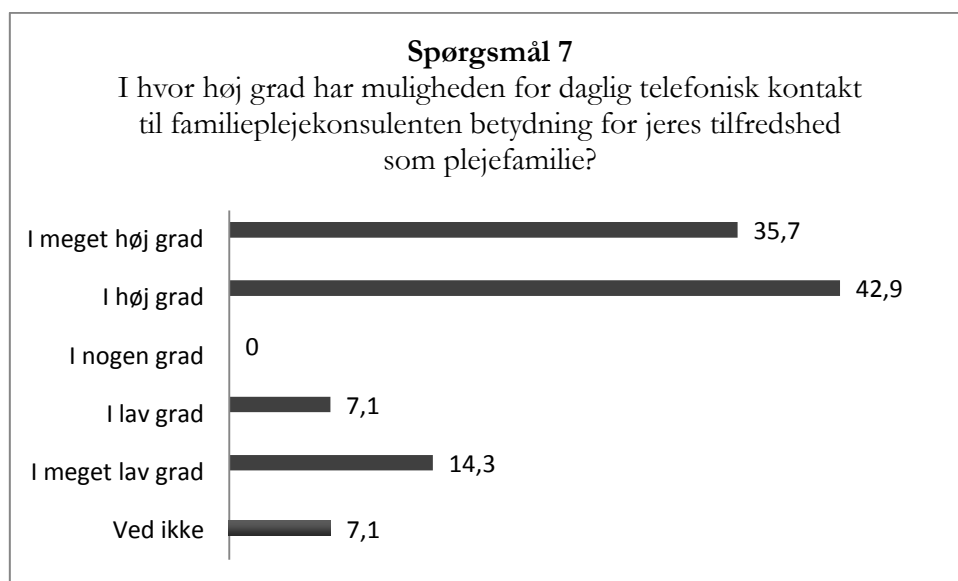
Ses der nærmere på spørgsmål om plejefamiliernes tilfredshed med mulighed for supervision sammenholdt med antal års erfaringer med familiepleje, viser det sig, at plejefamilier med mindre års erfaring, i højere grad tænker, at ekstern supervision har betydning for deres tilfredshed.

3.4. Telefontid på hverdage

I spørgeskemaundersøgelsen er plejefamilierne blevet spurgt nærmere ind til den faste telefontid på hverdage, hvor de har mulighed for at komme i kontakt med familieplejekonsulenten.

Spørgsmål 6: I forhold til i hvor høj grad plejefamilierne benytter sig af den faste telefontid på hverdage, er det kun ganske få plejefamilier, der benytter sig af denne mulighed. 7,1 % har svaret, at de i høj grad, 21,4 % i nogen grad, og hele 64,2 % i lav grad eller i meget lav grad benytter den faste telefontid. En enkelt plejefamilie har svaret *ved ikke*. Om end de fleste af plejefamilierne giver udtryk for, at de ikke benytter sig af den faste telefontid på hverdage, så viser undersøgelsen, at de dog alligevel finder muligheden relevant.

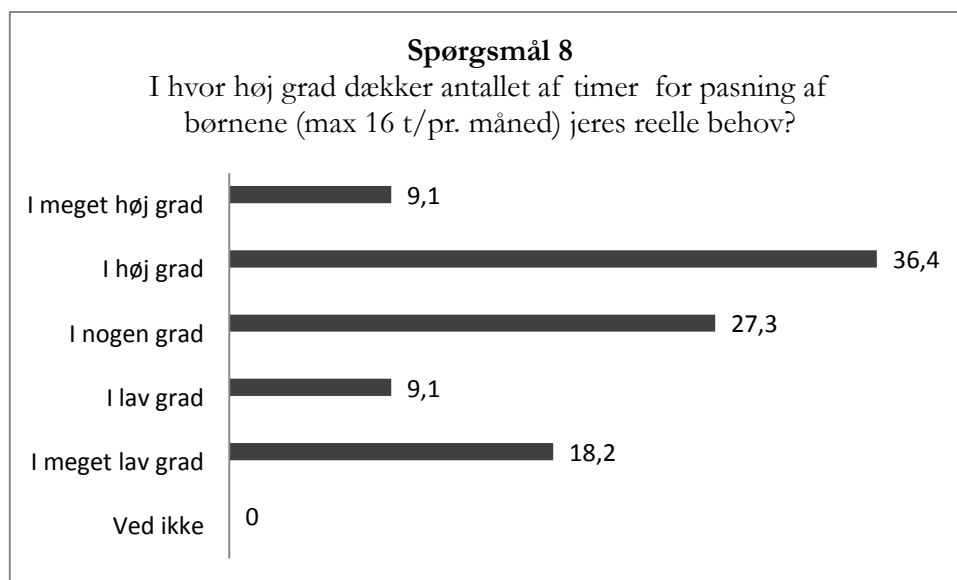

Spørgsmål 7: 78,6 % af plejefamilierne tænker, at muligheden for daglig telefonisk kontakt med familieplejekonsulenten i meget høj grad eller i høj grad har betydning for deres tilfredshed som plejefamilie.

21,4 % har svaret i lav grad eller i meget lav grad. I forlængelse af de uddybende svarmuligheder lægger en plejefamilie vægt på, at de pr. mail også hurtigt får løst udfordringer eller får svar på deres spørgsmål, ligesom en plejefamilie kommenterer, at det den faste telefontid gør, at man ved, at man med sikkerhed kan få svar på spørgsmål og lignende på alle hverdage. Dette giver et indtryk af, at om end plejefamilierne ikke benytter sig så meget af muligheden for telefonisk kontakt på hverdage, så har denne dimension af den forstærkede indsats også betydning for deres tilfredshed som plejefamilie.

3.5. Barnepigeordning

Fast barnepigeordning (max. 16 timer pr. måned) er en del af den forstærkede indsats. Barnepigen ansættes og aflønnes af Center for Familiepleje. I spørgeskemaundersøgelsen er plejefamilierne blevet spurgt nærmere ind til barnepigeordningen. 78,6 % af de plejefamilier, som har besvaret spørgeskemaet, benytter sig af barnepigeordningen. 21,4 % gør ikke. Én enkelt plejefamilie kommenterer, at de ikke har fået det tilbudt endnu, imens en anden plejefamilie oplyser, at deres egne forældre træder til ved behov.

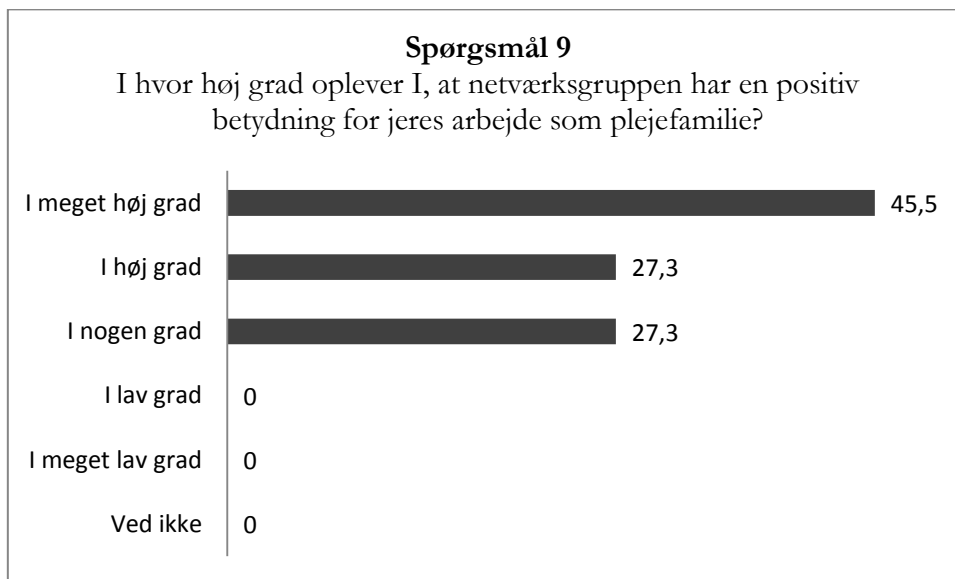

Spørgsmål 8: 45,5 % af plejefamilierne oplever, at antallet af timer i meget høj grad eller i høj grad dækker deres reelle behov for pasning af børnene. 27,3 % har svaret i nogen grad, og 27,3 % i lav grad og 18,2 % i meget lav grad. Det tyder på, at nogle plejefamilier oplever, at de kan have behov for yderligere barnepigetimer pr. måned. Én plejefamilie uddyber, at de godt kunne bruge 10 ekstra timer pr. måned, imens en anden plejefamilie ville ønske, at der var timer nok til, at de kunne holde fri én weekend pr. måned.

3.6. Netværksgrupper

Som en del af den forstærkede indsats er deltagelse i en netværksgruppe sammen med andre plejefamilier med forstærkning også en del af plejefamiliernes forpligtigelse. 78,6 % har svaret ja og 21,4 % har svaret nej på spørgsmålet om, hvorvidt de har eller deltager i en netværksgruppe. I én enkelt netværksgruppe deltager i alt 6 plejefamilier, hvorfor der på undersøgelsestidspunktet også blot var oprettet to

netværksgrupper. I skrivende stund er den tredje netværksgruppe ved at blive etableret, da det nu er muligt at få samlet yderligere 6 flere plejefamilier i en gruppe.

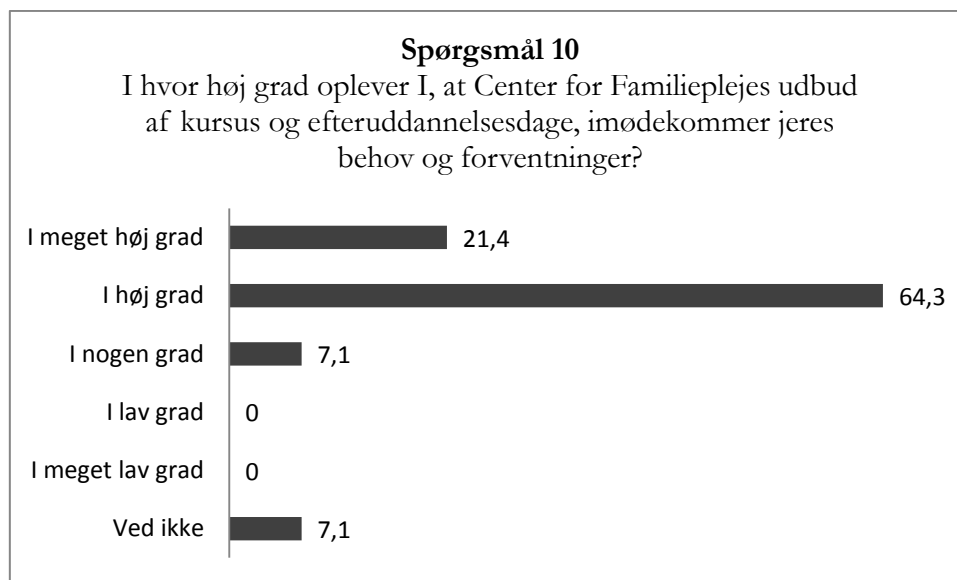

Spørgsmål 9: 72,8 % af de plejefamilier, som deltager i en netværksgruppe, har givet udtryk for, at netværksgruppen i meget høj grad eller i høj grad har betydning for deres arbejde som plejefamilie. 27,3 % har svaret i nogen grad. Dette giver et indtryk af, at netværksgrupperne har en positiv betydning for de fleste plejefamiliers arbejde.

Ved et åbent spørgsmål er plejefamilierne blevet bedt om at definere, hvad der bør være mere af/mindre af i netværksgrupperne. Der er divergerende holdninger blandt plejefamilierne, hvor nogle gerne vil have flere faglige oplæg med eksterne foredragsholdere, mens andre savner mere tid til at tale med hinanden. En plejefamilie efterlyser mere specifik viden om særlig adfærd hos anbragte børn/unge og lovgivning inden for anbringelsesområdet. En anden plejefamilie oplyser, at mødefrekvensen (hver anden måned) er ganske fornuftig, og at indholdet i netværksgruppen er ganske passende.

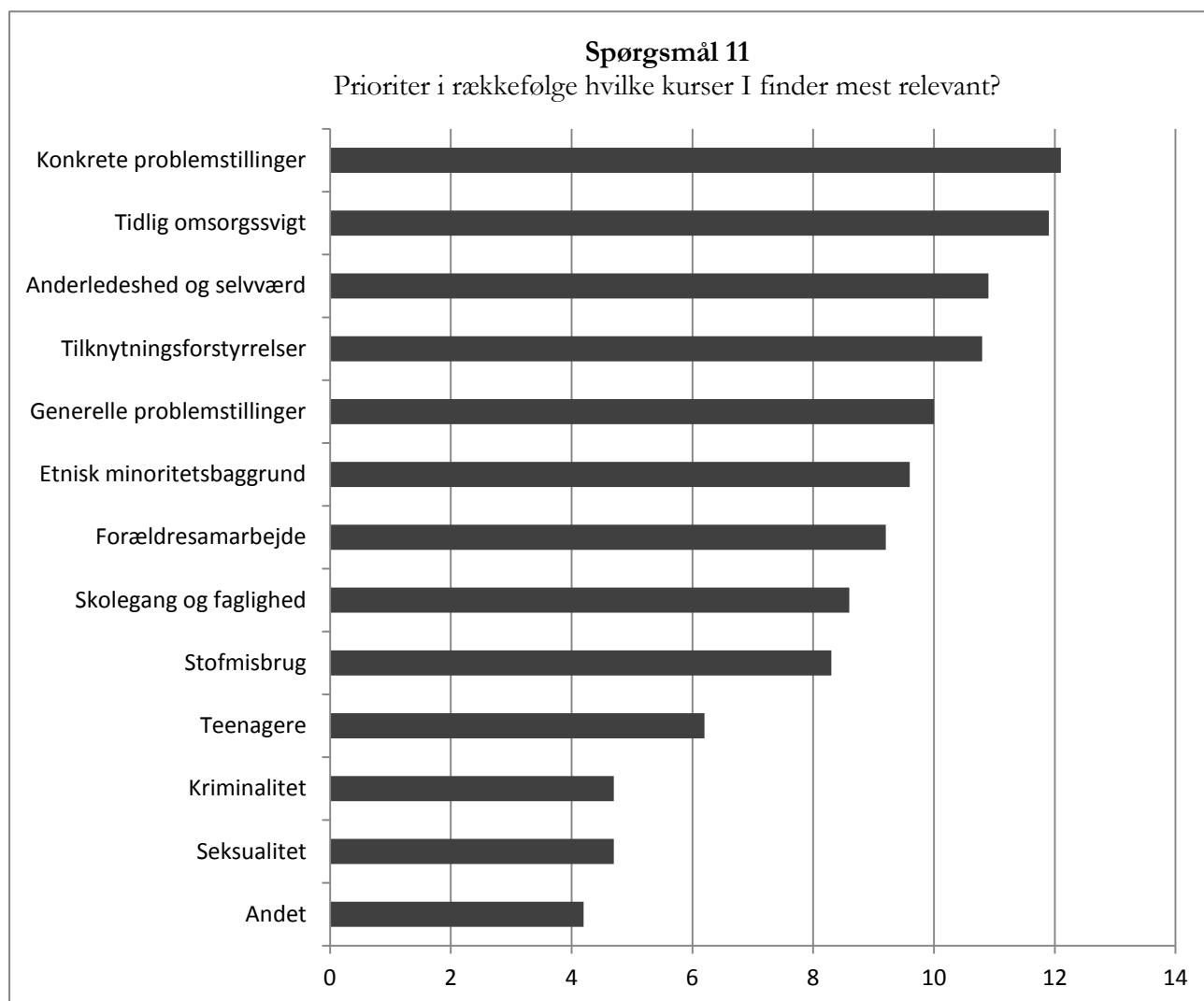
3.7. Kursus- og efteruddannelse

Ekstra kursus- og efteruddannelsesdage er også en del af den forstærkede indsats. Plejefamilier med forstærkning skal ud over deltagelse på mindst to kursusdage om året (udbudt af Center for Familiepleje til alle plejefamilier) også deltage på andre relevante kursus- og efteruddannelsesdage særligt tilrettelagt for disse plejefamilier (enten i netværksgrupperne eller samlet).

Spørgsmål 10: 85,7 % af plejefamilierne oplever, at udbuddet af kursus- og efteruddannelsesdage i meget høj grad eller i høj grad imødekommer deres behov og forventninger. 7,1 % har svaret henholdsvis i nogen grad og ved ikke. Det giver et indtryk af, at der er en høj tilfredshed med udbuddet af kursus- og efteruddannelsesdage. Ved dette uddybende spørgsmål har en plejefamilie et ønske om, at kursus- og efteruddannelsesdage finder sted mellem kl. 8 og 13 på hverdage, så det er muligt at hente børn og få dagen til at hænge sammen. I den forbindelse bør det nævnes, at Center for Familiepleje afholder kursus- og efteruddannelse for døgnplejefamilier på lørdage og ikke på hverdage, hvor børnene eksempelvis går i daginstitution eller i skole. En anden plejefamilie kommenter, at de mangler barnepigetimer for, at det imødekommer deres behov og forventninger.

Plejek familierne er også blevet bedt om at prioritere i rækkefølge de kurser, som de tænker, er mest relevante for dem som plejek familie.

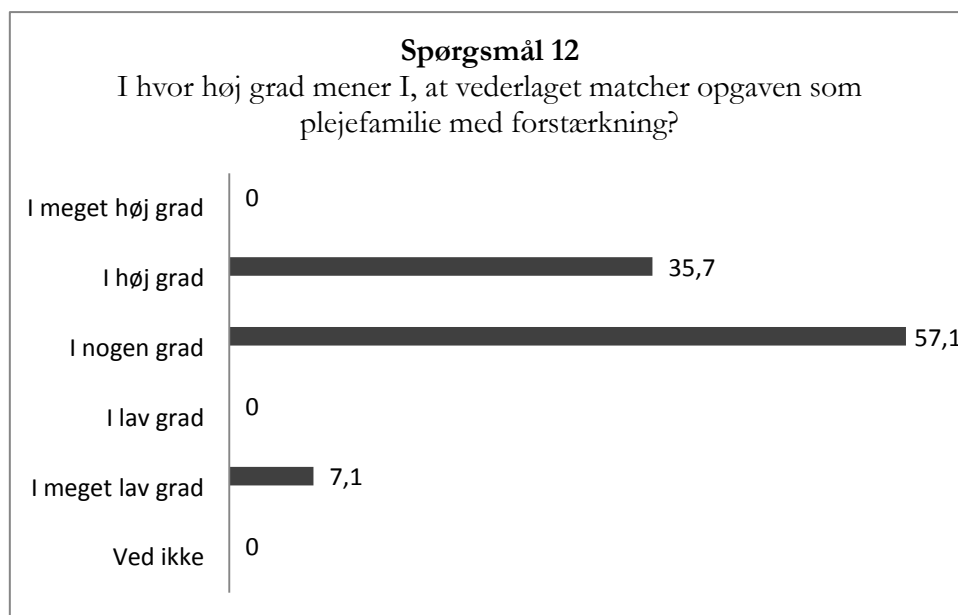
Spørgsmål 11: I ovenstående illustration ses det, at kurser om specifikke problemstillinger har højest prioritet. Set i forhold til resultaterne af et spørgsmål om, hvorvidt plejek familierne oplevede, at de udbudte kurser kan give plejek familierne specifik og relevant viden om plejek barnets konkrete problemstillinger, er det ikke overraskende, at netop konkrete problemstillinger har høj prioritet. 42,8 % har svaret i meget høj grad eller i høj grad, at de oplever, at de udbudte kurser kan give dem dette, hvor 57,1 % kun i nogen oplever dette.

Som tidligere nævnt har i alt ti af de anbragte i forstærkede forløb været teenagere. Den overordnede overskrift *teenagere* er dog placeret forholdsvis lavt.

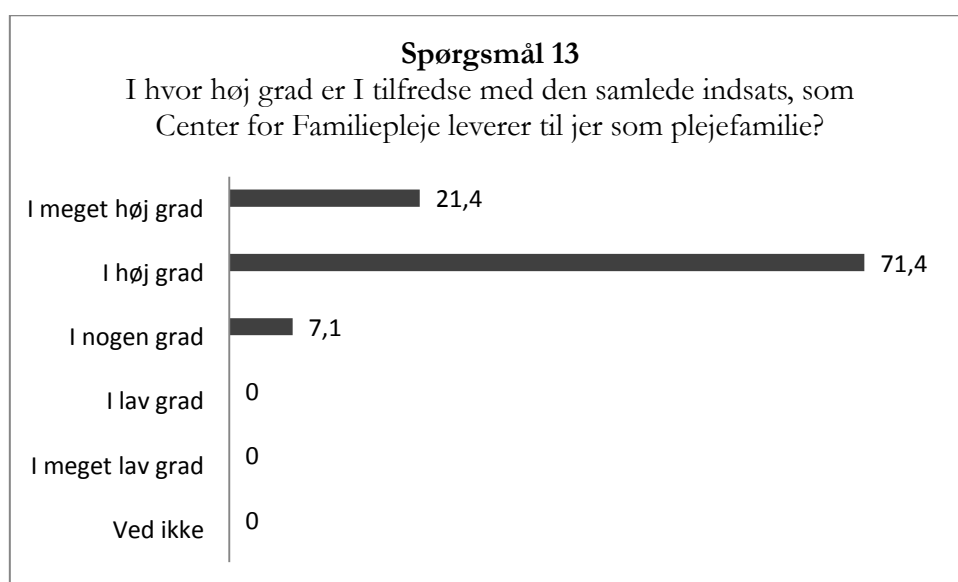
Nogle plejek familier har efterfølgende uddybet, at de godt kunne tænke sig kurser om forskellige terapiformer eller at tilgangen på kurser bliver mere praktisk og mindre teoretisk.

3.8. Generel tilfredshed

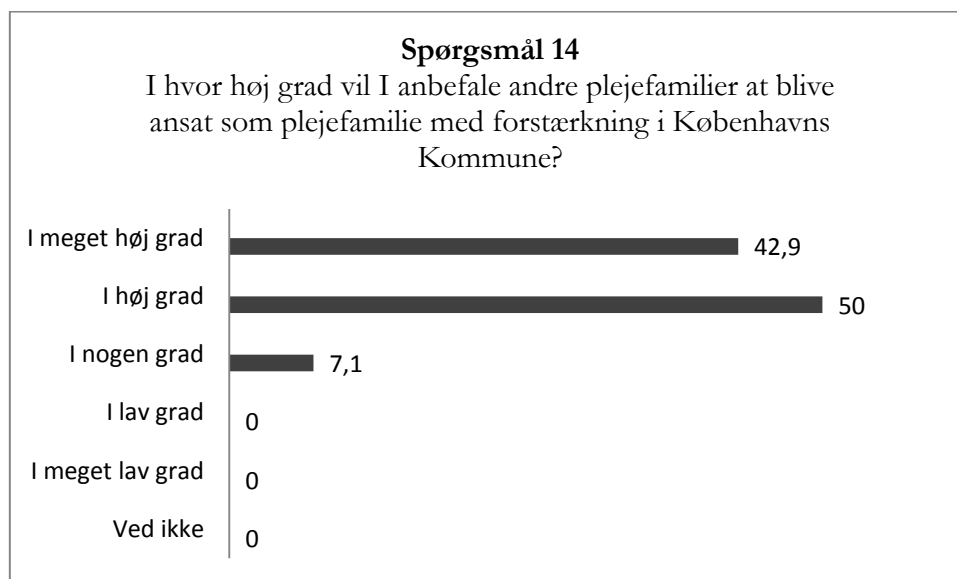
Som en afsluttende del af spørgeskemaundersøgelsen er der blevet spurgt nærmere ind til plejefamiliernes generelle tilfredshed i forhold til at være ansat som plejefamilie med forstærkning.

Spørgsmål 12: Plejefamilierne har ved indgåelse af kontrakten sagt ja til et højt vederlag, så længe den forstærkede indsats er iværksat (eller de første fire år af anbringelsen). 35,7 % har i spørgeskemaundersøgelsen svaret, at de mener, at vederlaget matcher opgaven som plejefamilie med forstærkning. 57,1 % har svaret i nogen grad og 7,1 % i meget lav grad. Det giver et indtryk af, at tilfredsheden med vederlaget varierer fra plejefamilie til plejefamilie.

Spørgsmål 13: 92,8 % er i meget høj grad eller i høj grad tilfredse med den samlede forstærkede indsats, som Center for Familiepleje tilbyder. 7,1 % har svaret i nogen grad. Det giver et indtryk af en høj tilfredshed med den samlede indsats blandt plejefamilierne.

Spørgsmål 14: Adspurgte om plejefamilierne vil anbefale andre plejefamilier at blive ansat som forstærket plejefamilie i Københavns Kommune har 92,9 % svaret i meget høj grad eller i høj grad. 7,1 % har svaret i nogen grad. Det giver igen et indtryk af, at plejefamilierne generelt har en høj tilfredshed ved at være ansat i Københavns Kommune som plejefamilie med forstærkning.

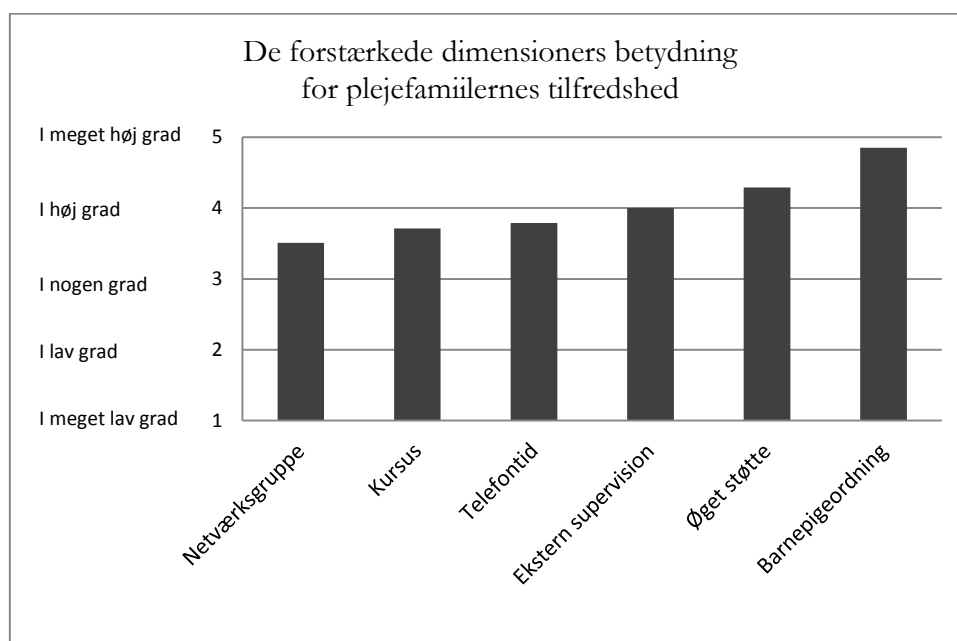
Plejefamilierne er gennem åbne spørgsmål blevet spurgt om der er særlige forslag til anden støtte, som kan være med til at styrke deres eller plejebarnets trivsel.

1) *Har I særlige forslag til anden støtte, som I aktuelt ikke får, der kan være med til at styrke jeres trivsel som plejefamilie?* Ved det første spørgsmål nævner to plejefamilier, at de har behov for flere barnepigetimer. En plejefamilie ønsker, at plejebarnet kan blive udredt, imens to plejefamilier skriver, at de er tilfredse med den nuværende indsats.

2) *Har I særlige forslag til anden støtte, som I aktuelt ikke får, der kan være med til at styrke plejebarnets trivsel og udvikling?* Til dette spørgsmål er der ikke nogen konkrete forslag, men to plejefamilier giver udtryk for, at den nuværende støtte er tilfredsstillende.

3.9. Opsamling og udviklingspunkter

Overordnet set peger spørgeskemaundersøgelsens resultater i en meget positiv retning. Plejefamilierne giver generelt udtryk for, at samtlige dimensioner af den forstærkede indsats har betydning for, at de kan udfylde rollen som plejeforældre på en kompetent måde. Nogle dimensioner har større betydning end andre. Ved at se nærmere på gennemsnittet af besvarelserne, kan følgende illustration vise hvilke forstærkede dimensioner, der har størst betydning for plejefamiliernes tilfredshed på undersøgelsestidspunktet:

I hvor høj grad plejefamilierne vurderer, at den konkrete forstærkede dimension har betydning for deres trivsel som plejefamilie varierer en anelse fra plejefamilie til plejefamilie. Størst betydning har barne pigeordningen (4,85 i gennemsnit – hvor 5 er den højeste og 1 er den laveste), dernæst øget støtte (4,29), ekstern supervision (4), telefontid (3,79), kursus- og efteruddannelse (3,71) og netværksgrupper (3,51). I forlængelse heraf må det konkluderes, at hver enkelt forstærkede dimension af den forstærkede indsats har betydning for plejefamilierne, og fortsat skal udgøre delelementer af den forstærkede indsats.

Barne pigeordningen

Barne pigeordningen er den forstærkede indsats, som plejefamilierne vurderer, har den største betydning for deres tilfredshed som plejefamilie. Undersøgelsen viser, at nogle plejefamilier giver udtryk for, at antallet af timer ikke er nok, imens andre ikke giver udtryk for at have behov for barne pige. En eller flere plejefamilier har gennem spørgeskemaundersøgelsen uddybet nogle svar med, at der ikke er barne pigetimer nok. I den kommende projektperiode skal der ses nærmere på, om det er muligt at øge antallet af barne pigetimer, hvor der er behov for dette.

Øget støtte

På baggrund af spørgeskemaundersøgelsens resultater er det glædeligt, at størstedelen af plejefamilierne i meget høj grad eller i høj grad er tilfredse med den specifikke råd og vejledning, som de modtager, samt oplever et godt samarbejde med familieplejekonsulenterne. Det er væsentligt, at alle oplever et godt samarbejde i forbindelse med forstærkede forløb, da dette i sidste ende også har stor betydning for, hvorvidt og hvordan plejebarnets adfærd, trivsel og udvikling kan sikres i en positiv retning. Om end den lavere score i forhold til samarbejdet med sagsbehandlere ikke direkte kan sammenlignes på grund af ansvars- og arbejdsfordelingen mellem familieplejekonsulenten og sagsbehandleren, er det væsentligt at sætte fokus på, hvorfor nogle plejefamilier oplever et mindre godt samarbejde med sagsbehandlerne, og hvad der kan gøres for at ændre dette.

Ekstern supervision

I forbindelse med midtvejsevalueringen har det været hensigten at undersøge, hvorvidt plejefamilierne har modtaget ekstern supervision, og hvilken betydning denne dimension af den forstærkede indsats har for dem. Ekstern supervision har stor betydning for de fleste, hvorfor denne dimension også fortsat skal være en del af plejefamiliernes forpligtigelse. Inden projektet afsluttes, skal der sættes fokus på, hvilken form for supervision plejefamilierne har modtaget, og hvilket konkret indhold supervisionen har haft. Dette skal være med til at afdække og tydeliggøre, hvilke særlige udfordringer plejefamilierne har, når de har børn og unge med komplekse følelsesmæssige og adfærdsmæssige problemstillinger i familiepleje. Desuden skal familieplejekonsulenterne være opmærksomme på, at ikke alle plejefamilier oplever, at de har drøftet muligheden for ekstern supervision.

Fast telefontid

Om end plejefamilierne generelt ikke benytter sig af muligheden for at ringe til familieplejekonsulenten på hverdage, giver en større andel udtryk for, at det er en væsentlig dimension af den forstærkede indsats. Det vurderes, at om end størstedelen af plejefamilierne ikke bruger den faste telefontid, så er det alligevel vigtigt, at muligheden er der, hvis de skulle få brug for det. Derfor vil den faste telefontid på hverdage også fortsat være en del af den forstærkede indsats.

Kurser og efteruddannelse

Som nævnt skal alle døgnplejefamilier ifølge loven deltage på mindst to kursus- eller efteruddannelsesdage om året. Center for Familiepleje forventer, at plejefamilier med forstærkning deltager på mere end de to kursus- eller efteruddannelsesdage om året. I forbindelse med møder i netværksgrupperne og på særlige tilrettelagte kursusdage bliver plejefamilierne præsenteret for såvel teoretiske som praktiske oplæg af relevante foredragsholdere. På baggrund af spørgeskemaundersøgelsens resultater viser det sig, at plejefamilierne i høj grad efterspørger kurser, hvor konkrete problemstillinger er emnet. Derfor vil der blive set nærmere på dette i forbindelse med planlægningen af kommende kursus- og efteruddannelsesdage for plejefamilier med forstærkning.

Netværksgrupper

Den første netværksgruppe har været i gang siden forsommeren 2012, mens den anden netværksgruppe har været i gang siden januar 2013. Som nævnt er den tredje netværksgruppe ved at blive oprettet. På baggrund af spørgeskemaundersøgelsens resultater fremgår det, at netværksgruppen er den indsats, som plejefamilierne vurderer som lavest i forhold til deres tilfredshed af den forstærkede indsats. Det skal dog i den forbindelse nævnes, at størstedelen af plejefamilierne sætter pris på at mødes i netværksgrupper. Siden første anbringelse i april 2012 har der været fokus på blandt andet det neuroaffektive perspektiv, hvor psykolog Marie Olsen-Kludt har undervist og superviseret plejefamilierne i netværksgrupperne. Endvidere har der for én netværksgruppe været et tema om *Børn og unge med etniske minoritetsbaggrund i familiepleje*³, som først tog afsæt i rapportens anbefalinger, hvorefter imam Abdul Wahid Pedersen holdte et oplæg og debatterede forskellige etniske minoriteters kultur og adfærd i det danske samfund. Desuden er plejefamilierne samlet på en kursusdag blevet introduceret til det narrative perspektiv, og hvordan dette kan anvendes i dagligdagen som plejefamilie.

Der vil i den kommende projektperiode sættes nærmere fokus på plejefamiliernes behov og ønsker i forhold til indhold og rammer samt konkrete oplægsholdere og indhold til netværksgrupperne.

Lektiehjælp

Som en del af den forstærkede indsats kan ekstra lektiehjælp også gives til de børn/unge, som har behov for dette. I projektperioden har kun én enkelt plejefamilie benyttet sig af dette, hvorfor det ikke har været relevant at spørge alle plejefamilier om dette i denne undersøgelse. Det skal dog nævnes, at den plejefamilie, der har fået ekstra lektiehjælp, i meget høj grad har været tilfredse med denne ekstra forstærkede indsats. Ifølge plejefamilien har plejebarnet i høj grad profiteret af ekstra lektiehjælp, og hun har nu fået ambitioner om, at hun vil have en ungdomsuddannelse efter 9. klasse. De konkrete positive erfaringer, som plejefamilien og ikke mindst plejebarnet har, skal anvendes i den kommende periode i projektet, således at flere børn og unge med behov for ekstra lektiehjælp også kan få gavn af denne mulighed.

Generel tilfredshed

Plejefamilierne har gennem spørgeskemaundersøgelsen generelt set givet udtryk for en høj tilfredshed. Det er glædeligt, at over 92 % af de adspurgte plejefamilier i meget høj grad eller i høj grad er tilfredse med den samlede forstærkede indsats og vil anbefale andre plejefamilier at blive ansat som plejefamilie med forstærkning i Københavns Kommune.

I den kommende projektperiode vil denne midtvejsevaluerings resultater fra spørgeskemaundersøgelsen blive inddraget i videreudviklingen af tilbuddet om en forstærket indsats, således at plejefamilierne fortsat føler sig kompetente til at varetage omsorgen for de børn og unge, som har behov for en særlig indsats.

³ *Børn og unge med etniske minoritetsbaggrund i familiepleje* (Mette Larsen, 2009) er en rapport udarbejdet i Videnscenter for Familiepleje i forbindelse med et metodeudviklingsprojekt.

4. Sagsbehandleres oplevelser af den forstærkede indsats

I forbindelse med midtvejsevalueringen af projektet er tre sagsbehandlere blevet interviewet. Alle tre sagsbehandlere samarbejder med familieplejekonsulenter fra Center for Familiepleje om forstærkede forløb. Formålet med at interviewe sagsbehandlere har været at indhente viden i forhold til, hvordan den enkelte sagsbehandler oplever anbringelser af børn og unge, hvor en forstærket indsats vurderes nødvendig, og i hvilket omfang kendskabet til plejefamilier med forstærkning er udbredt blandt sagsbehandlerens kolleger og ledelse.

Informanterne

Alle tre sagsbehandlere har en uddannelse som socialrådgiver. De tre sagsbehandlere kommer fra tre forskellige børnefamilieenheder i Københavns Kommune. De har alle været uddannet/beskæftiget som socialrådgivere imellem to og fire år, og deres nuværende stilling er deres første job som sagsbehandler. Sagsbehandlerne repræsenterer såvel børnegrupperne (0-12 år) og ungegrupperne (fra 12 år til 18 år). I præsentationen af gennemgangen og analysen er informanterne anonymiseret.

Kendskab til anbringelse af børn og unge i forstærket familiepleje

Sagsbehandlerne fortæller, at de hver i sær har været med til at anbringe mellem 2 og 5 børn/unge i familiepleje. Hver sagsbehandler har på nuværende tidspunkt anbragt et barn/ung i en plejefamilie med forstærkning eller overtaget sager, hvor en forstærket indsats er blevet iværksat. Alle sagsbehandlere har forinden kendskabet til forstærket indsats kendskab til anbringelser i familiepleje uden forstærkning, hvor de har anbragt børn og unge.

To af sagsbehandlerne oplyser, at det er deres ledelse, der har informeret dem om, at en plejefamilie kan forstærkes. En enkelt har overtaget et forløb, da barnet på grund af alder skiftede til ungegruppen, og her fik sagsbehandleren kendskab til plejefamilier med forstærkning.

Alle sagsbehandlere giver udtryk for, at såvel kolleger som ledelsen kender til, at en plejefamilie kan forstærkes, men alle er enige i, at det kan være utydeligt, hvad selve forstærkningen indeholder – også selv om de selv har børn/unge, som er anbragt med en plejefamilie med forstærkning.

"Hvis du spørger mig om pakkeprisen, så kan jeg hurtigt finde ud af, hvad en forstærket plejefamilie koster, men jeg ved ikke helt, hvad det er, at vi får for pengene... noget af det ved jeg som for eksempel flere besøg af familieplejekonsulenten, og at de kan søge nogle ekstra ting, men jeg ved ikke, hvad det er".

En anden sagsbehandler fortæller, at særligt kollegerne kan have behov for at vide noget mere om, hvad den forstærkede indsats specifikt indeholder:

"En af mine kolleger vil gerne have en tydeliggørelse af, hvad den forstærkede plejefamilie er... altså, jeg ved jo, at I har været ude, men det skal også bare være en kort oversigt over, altså der tydeliggør, hvad en forstærkning er. Det kunne være en kort oversigt over det. Jeg har et godt kendskab til, hvad I kan, da jeg har et godt og tæt samarbejde med familieplejekonsulenten, men mine kolleger har åbenbart brug for flere informationer".

Ingen af de interviewede sagsbehandlere har kendskab til en revideret pjece om, hvad plejefamilier med forstærkning betyder, som er udsendt til alle afdelingslederne i de forskellige børnefamilieenheder i foråret. En sagsbehandler har et andet konkret forslag til, hvordan alle sagsbehandlere kan få udleveret pjecen: Pjecen skal sendes til de enkelte enheders sekretariat, som så kan uddele et eksemplar i alle sagsbehandlers dueslag. Alle er enige om, at en overskuelig og let pjece er noget, som de selv og deres kolleger sætter stor pris på. En sagsbehandler ønsker, at der i pjecen (eller i andet relevant materiale) er en kort oversigt over, hvordan arbejds- og ansvarsområder er fordelt mellem sagsbehandleren og familieplejekonsulenten i forstærkede sager.

"Jeg synes det på nogle områder kan være svært at finde ud af, hvad der er konsulentens eller min rolle i de forstærkede plejefamilier. Det er nogle gange ikke tydeligt for mig, for nogle gange så kan konsulenten lige pludselig gøre nogle ting, som hun ikke gør i andre sager, der ikke er forstærkede. Jeg har behov for noget, der er mere tydeligt. For det er fint nok, at konsulenten kan gå ind i andre relevante ting i sagen".

Børn og unge med vanskelige udfordringer i familiepleje

Alle sagsbehandlere drøfter de igangværende forstærkede forløb med kolleger og ledelse. De taler dog sjældent om, i hvilket omfang det er den forstærkede indsats, som har betydning for, om en anbringelse i familiepleje er en succes. Her taler de om et godt match mellem plejebarnet og plejefamilien som en væsentlig dimension af et godt anbringelsesforløb. Hertil vægter sagsbehandlerne højt plejefamiliens formåen til at kunne rumme og samarbejde med de biologiske forældre. Flere sagsbehandlere omtaler ledernes fokus på ændring af anbringelsesmønsteret som et paradigmeskift, og der er i de enkelte afdelinger blevet større fokus på at tilbyde børn og unge familiære rammer i form af familiepleje.

Forestillinger om børn/unge, der ikke kan anbringes i familiepleje

En sagsbehandler fortæller, at han ikke kunne finde på at anbringe børn med svære diagnoser som autisme, børn med vanskelige psykiatriske problemer eller børn, som har forældre, der kan være voldelige eller have svære psykiatriske diagnoser, da det kan være svært for en plejefamilie at håndtere i længden. En anden sagsbehandler fortæller, at hun ikke vil anbringe unge med svære psykiatriske problemer i en (forstærket) plejefamilie. Generelt set ønsker hun ikke at anbringe unge i en plejefamilie, hvis hun på forhånd ved, at anbringelsen er af kortere varighed. Hun tænker, at det er lettere for disse unge at være anbragt uden for hjemmet på en institution eller lignende. For en kortere periode lægger denne sagsbehandler vægt på, at tilknytningen til andre voksne ikke er det væsentligste, da barnet/den unge har nogle forældre, som han/hun skal hjem til igen. Den tredje sagsbehandler tænker ligeledes, at unge med særlige psykiatriske vanskeligheder og voldelig adfærd ikke bør anbringes i familiepleje af hensyn til såvel den unge som plejefamilien. Hun mener endvidere, at unge som er involveret i bandemiljøet, heller ikke kan rummes i en plejefamilie pga. af plejefamiliens egen sikkerhed. Sagsbehandleren mener også, at det væsentligste ved anbringelse af unge i familiepleje er, at den unge selv er motiveret for at skulle bo i en plejefamilie. Hvis den unge ikke er dette, vil en sådan anbringelse i høj grad være med til at forværre den unges situation, og der er høj sandsynlighed for sammenbrud.

Styrker og udfordringer ved forstærket familiepleje

Alle sagsbehandlere fortæller, at de har set en positiv udvikling hos de plejebørn, der er blevet anbragt i en forstærket plejefamilie. En sagsbehandler fortæller, at det ikke blot er forvaltningen, som har set en positiv udvikling hos et konkret barn, men også i skolen, hvor plejebarnet har formået at skabe positive relationer til jævnaldrende og forbedret koncentrationsevnen i timerne. To sagsbehandlere lægger vægt på, at om end der er tale om en forstærket indsats, så er de overbeviste om, at det væsentligste ved en succesfuld anbringelse er et godt match. De påpeger her, at plejefamilierne er særlige rustede på grund af enten deres faglige uddannelse eller mange års erfaring som plejefamilie, og at det er en væsentlig forudsætning for at kunne rumme de børn og unge, hvor en forstærket indsats er nødvendig. Alle sagsbehandlere omtaler de forstærkede forløb, de har kendskab til, som succesfulde anbringelser, og giver udtryk for, at de tydeligt oplever, at tætte og nære relationer i familieregi kan være godt for anbragte børn/unge med større vanskeligheder.

Tæt kontakt og løbende information om barnet/den unge

Som tidligere nævnt efterlyser en sagsbehandler en større klarhed i forhold til, hvordan ansvars- og arbejdsområderne fordeles mellem familieplejekonsulent og sagsbehandler ved forstærkede forløb. I den forbindelse skal det dog også nævnes, at to sagsbehandlere giver udtryk for, at de anbringelser i forstærket familiepleje, som de er beskæftiget med, giver dem begge en ro og tryghed i hverdagen, da de ved, at der bliver taget godt hånd om såvel plejefamilien som plejebarnet. De får løbende relevante oplysninger (flere end i ordinære familieplejeanbringelser), som de kan bruge i forbindelse med opfølgninger og lignende, og de oplever derved, at de kontinuerligt er grundigt orienteret om anbringelsesforløbet. En sagsbehandler forklarer:

"Der er ingen tvivl om, at jeg er begejstret for mit tætte samarbejde med familieplejekonsulenten. Det er virkelig godt, at vi kan samarbejde så tæt og hjælpe hinanden med at løfte opgaven... Jeg ser det som en stor fordel, at man kan arbejde sammen på den måde i projektet. Det letter mig i mit arbejde"

Sagsbehandlingstid og serviceniveau

Men i den hektiske hverdag, som alle tre sagsbehandlere omtaler, kan det også være svært for sagsbehandleren at pege på (forstærket) familiepleje, da de ved, at der kan komme til at gå tid, før barnet/den unge bliver anbragt i en plejefamilie. En sagsbehandler forklarer:

"Det kan være sådan lidt langtrukken... fordi både min og konsulentens kalender skal passe sammen... og bare tiden inden, hvor sagen bliver visiteret til jer (Center for Familiepleje), og der bliver fundet en relevant plejefamilie... der kan bare gå for lang tid. Det er så svært for den unge, at skulle vente i så lang tid... og nogle gange, hvor det er akut, så vælger man jo en institution, og hvis der så efter tre måneder muligvis er en plejefamilie, så er den unge blevet så vant til det (at bo på døgninstitution), og så er det jo det de vil... fordi de så kender institutionsmiljøet"

I forbindelse med interviewet af en anden sagsbehandler kommer det også frem, at hun og flere af hendes kolleger kan tænke, at familiepleje kan være problematisk på andre fronter:

”Jeg ved, at når jeg visiterer et barn ind til familiepleje, så ved jeg, at min arbejdsbyrde bliver større... Vælger jeg en døgninstitution, så ved jeg, at jeg får et højt serviceniveau, og det gør jeg sjældent, når jeg vælger en anbringelse i en plejefamilie (...). Det skal forstås på den måde, at når et barn er i familiepleje, så skal jeg samarbejde både med familieplejekonsulenten, plejefamilien og håndtere de biologiske forældre, og der kan være mange forskellige holdninger til, hvad der er bedst for barnet. Så jeg synes, at der er et helt andet serviceniveau (på en døgninstitution), der tiltaler mig utrolig meget i forhold til min travle hverdag”.

På baggrund af de enkelte interviews kommer det frem, at alle sagsbehandlere kan se flere fordele ved at anbringe børn og unge i familiepleje, men de giver også alle udtryk for, at der på flere punkter kan være ulemper – ikke mindst i forhold til deres egen arbejdsbyrde.

4.1. Opsamling og udviklingspunkter

I forbindelse med de kvalitative interviews med tre sagsbehandlere er der særlige punkter vedrørende den fremadrettede promovning af tilbuddet om forstærket indsats til børn og unge, som der skal tages højde for i den resterende tid af projektperioden.

Ændring af anbringelsesmønster

Det vurderes, at der på baggrund af de individuelle interviews med sagsbehandlerne kan være behov for at få udbredt viden om, at børn og unge med diagnoser kan anbringes i forstærket familiepleje, og at unge i forbindelse med kortere anbringelser også kan profitere af anbringelse i familiepleje. Dette skal blandt andet ses i lyset af de konkrete erfaringer, som er opnået i forbindelse med projektet, samt plejefamiliernes mulighed for ekstern supervision fra andre professionelle. Det vurderes, at der er behov for, at sagsbehandlere får flere informationer om, hvor konkret og udvidet støtte plejefamilier med forstærkning kan få. I den kommende tid i projektet er det målet, at alle børnefamilieenheder får kendskab til, hvilke børn og unge, som har profiteret af anbringelse i forstærket familiepleje, og hvilke yderligere børn/unge som Center/Videnscenter for Familiepleje også vurderer, kan profitere af anbringelse i en plejefamilie, som er forstærket. Eksempelvis er der på nuværende tidspunkt ikke anbragt børn født af forældre med alkohol- eller rusmiddelmisbrug i plejefamilier med forstærkning, hvilket var en forventning i begyndelsen af projektet⁴. I den kommende tid af projektperioden vil såvel projektleder som familieplejekonsulenter tilknyttet projekt forsøge at aftale møder i de forskellige børnefamilieenheder, hvor kendskabet til projektet og mulighederne vil blive belyst yderligere, således at flere børn og unge kan anbringes i familiepleje.

⁴ Center for Familiepleje har desuden en samarbejdssamtale med Familieambulatoriet Region Hovedstaden, hvor en særlig målrettet indsats skal være med til at sikre, at børn født af forældre med alkohol- og stofmisbrug også har mulighed for at udvikle sig i en positiv retning i familiepleje.

Muligheder i samarbejdet

På baggrund af midtvejsevalueringen ser det også ud til, at der er et behov for en større gennemsigtighed og tydelighed i forhold til ansvars- og arbejdsområder i forbindelse med forstærkede forløb. Derfor vil det være relevant, at den enkelte familieplejekonsulent og sagsbehandler inden anbringelse i en konkret forstærket plejefamilie, forventningsafstemmer med hinanden, og definerer klare aftaler om måden at samarbejde på. Klare retningslinjer kan være med til at sikre et godt samarbejde, der også kommer såvel plejefamilien som plejebarnet til gode i den sidste ende. I lyset heraf vil der i den resterende tid af projektet også blive sat fokus på, at få videreformidlet mulighederne for det tætte samarbejde, således at sagsbehandlere og familieplejekonsulenter bliver mere opmærksomme på mulighederne og potentialerne i forstærkede forløb sammenlignet med ordinære familieplejeforløb.

I samarbejde med ledelsen i Center for Familiepleje skal der også ses nærmere på nogle af de udfordringer, der kan være i forbindelse med visitation (herunder at der kan gå længere tid, før den rette plejefamilie er fundet til det konkrete barn/den unge) og endvidere, hvorvidt og hvordan arbejdsgange og arbejdsfordelinger mellem sagsbehandlere og familieplejekonsulenter kan styrkes. Det er en problemstilling, at nogle sagsbehandlere tilsyneladende oplever, at deres arbejdsbyrde kan blive større, hvis de vælger familiepleje frem for en døgninstitution.

5. Familieplejekonsulenternes oplevelse af den forstærkede indsats

På nuværende tidspunkt er fem familieplejekonsulenter beskæftiget med at give råd og vejledning til plejefamilier med forstærkning. I midtvejsevalueringen er to af disse familieplejekonsulenter blevet interviewet. Begge familieplejekonsulenter er ansat i Center for Familiepleje i Københavns Kommune.

Hvilke børn og unge visiteres til forstærket familiepleje?

De to familieplejekonsulenter fortæller, at de begge har været med til at anbringe børn og unge i forstærket familiepleje, og har oplevet, hvilke fordele og hvilke udfordringer det kan være for plejefamilier med forstærkning at give omsorg og skabe tilknytning til disse børn og unge. Begge familieplejekonsulenter havde ved projektets begyndelse en forestilling om, at særligt såkaldt udadreagerende unge (med et gentaget og vedvarende mønster af dyssocial, aggressiv eller udfordrende adfærd), ville blive visiteret med ønsket om en forstærket indsats. Det har på sin vis også holdt stik, da flere af anbringelserne har været med teenagere, der også kan være udadreagerende. Begge familieplejekonsulenter havde også en forestilling om, at børn født af forældre med alkohol- og rusmiddelmisbrug ville blive visiteret, men der har først efter halvandet år været visiteret en enkelt sag ind, hvor barnet netop havde disse problematikker. Familieplejekonsulenterne er forundrede over, at der ikke er blevet visiteret flere børn ind med netop disse problematikker, men de tænker, at der kan være flere grunde. Til dels at sagsbehandlerne vælger en anden foranstaltning (som eksempelvis sikkerhedsplan) eller døgninstitution, dels, at sagsbehandlerne måske ikke har kendskab til, hvad den forstærkede indsats netop kan gøre for disse børn og unge. De foreslår derfor, at det bør fremmes i forbindelse med information om projektet.

Massivt omsorgsvigtede børn og unge

Familieplejekonsulenterne fortæller, at de børn og unge, som er anbragt i plejefamilier med forstærkning, stort set alle er kendetegnet ved, at de har været udsat for massivt omsorgssvigt i deres hjem. Familieplejekonsulenterne fortæller, at de oplever, at børn og unge først visiteres ind til familiepleje, når der er afprøvet flere forskellige foranstaltninger (som eksempelvis aflastning eller sikkerhedsplaner), og at børnene/de unge derfor gennem længere tid i høj grad *ikke* har oplevet at den nødvendige omsorg og støtte fra forældrene. De fortæller derfor også, at når disse børn og unge skal anbringes i familiepleje, så er der behov for en ekstraordinær indsats fra plejefamiliens side, og det oplever de, at en plejefamilie med forstærkning kan gøre. Begge familieplejekonsulenter fortæller, at de har oplevet, hvor stor en forskel disse plejefamilier kan gøre i forhold til de børn og unge, der har været udsat for massivt omsorgssvigt, og har brug for en mere behandlingsmæssig indsats fra plejefamiliens side.

Børn og unge med udfordrende problemstillinger kan rummes i familiepleje

Adspurgt om familieplejekonsulenterne tænker, at der er børn og unge, som ikke kan rummes i en plejefamilie med forstærkning, fortæller de begge, at deres holdning igennem projektet har ændret sig på nogle punkter. En familieplejekonsulent fortæller, at et særligt neuroaffektivt perspektiv⁵ har haft indflydelse på hendes holdning:

⁵ Læs mere om neuroaffektiv udvikling (hjernens udvikling, og hvordan der kan arbejdes efterfølgende med børn/unge, der har været udsat for massivt omsorgssvigt) i *Drengen der voksede op som hund* (Bruce D. Perry & Maia Szalavitz, 2006).

"I min tid i projektet har jeg nok ændret holdning til, hvilke børn der kan bo i en plejefamilie... Det skyldes selvfølgelig nogle af de konkrete erfaringer, vi har fået i projektet og med den forstærkede indsats, vi kan tilbyde... men efter at have læst bogen, som hedder Drengen der voksede op som hund... så ser jeg nok lidt anderledes på... at lige meget hvilken problematik, så har alle børn krav på en nær omsorgsperson... kan vi tilbyde de rigtige familielignende rammer, kan børn og unge udsat for massiv omsorgssvigt også få et godt liv"

Den anden familieplejekonsulent tilføjer:

"Vi har også lært meget i projektet, og kan se, at meget kan lade sig gøre... så når vi har muligheden for at gå ind med den forstærkede indsats... så kan vi støtte og hjælpe mange af de børn og unge, der ellers tidligere ville være havnet på en døgninstitution. Vi er blevet bekræftet i, at børn og unge med massive vanskeligheder kan rummes i familiepleje. Den politik der er, om at børn og unge, som er behandlingskrævende, også skal kunne rummes i en plejefamilie... Det er i hvert fald blevet bekræftet gennem vores projekt, at det kan lade sig gøre"

De er begge enige om, at familiepleje vil være den bedste løsning for de fleste børn og unge, som skal anbringes, men der kan også være konkrete børn og unge, hvor familiepleje kan være en særlig udfordring. Ifølge familieplejekonsulenterne kan anbringelser af børn og unge, hvor forældrene har meget modstand på anbringelse i familiepleje, gøre skade i forhold til barnets trivsel og udvikling, hvis der ikke sættes ind med de nødvendige tiltag. I sådanne sager skal såvel sagsbehandler som familieplejekonsulent være opmærksomme på, at der skal sættes ekstra ind i forhold til at sikre, at plejebarnet får mulighed for at skabe tilknytning til plejeforældrene trods det svære forældresamarbejde. Familieplejekonsulenterne nævner, at særlige tiltag som konflikt- og samarbejdsamtaler mellem biologiske forældre og plejeforældre kan være en løsning. Familieplejekonsulenterne fortæller, at sagsbehandlere altid bør henvende sig til Center for Familiepleje, når de vurderer, at forældresamarbejdet vil blive yderst kompliceret og udfordrende. En familieplejekonsulent nævner her, at hun på baggrund af sine erfaringer som familieplejekonsulent, har oplevet, at plejefamilier, der får den nødvendige støtte og hjælp, kan formå at rumme et meget vanskeligt forældresamarbejde.

Rekruttering og match

Familieplejekonsulenterne oplever begge, at det er muligt at rekruttere plejefamilier, som har de forudsætninger, der skal til, for at kunne have børn og unge med særlige adfærdsmæssige og følelsesmæssige vanskeligheder i pleje. De fortæller, at de begge i projektet har erfaringer med rummelige og kompetente plejefamilier, der på hver deres måde er gode til at skabe de rette rammer, give relevant omsorg og sikre børnenes/de unges trivsel og udvikling. Familieplejekonsulenterne fortæller, at både erfaringer som plejefamilie og relevant uddannelse er noget, der lægges vægt på i rekrutteringen af plejefamilier, hvor en forstærket indsats findes nødvendig. I interviewet nævner familieplejekonsulenterne flere relevante temaer, som er i tråd med Center for Familieplejes procedurer ved forundersøgelser⁶. I relation til netop forundersøgelser og godkendelser drøfter familieplejekonsulenterne tilknyttet projektet, om der

⁶ *Vejledning i forundersøgelse af plejefamilier* (Signe Bressendorff, 2011).

skal udarbejdes et særligt tillæg til interviewguiden med relevante spørgsmål i forhold til, om plejefamilien er kompetente til at modtage børn og unge, hvor en forstærket indsats er nødvendig.

Familieplejekonsulenterne indgår begge i rekrut og matchgruppen (den gruppe af medarbejdere i Center for Familiepleje, som håndterer nye anbringelsessager og rekrutterer nye plejefamilier), hvor de har et tæt samarbejde med de øvrige familieplejekonsulenter på arbejdspladsen. I forhold til at rekruttere plejefamilier og finde den rette plejefamilie til et specifikt barn/ung, oplever familieplejekonsulenterne de samme udfordringer, der kan være – eksempelvis et særligt ønske om, hvor plejefamilien bor geografisk, eller et særligt ønske om ingen andre børn/plejebørn i plejefamilien. Familieplejekonsulenterne oplever, at de fleste sagsbehandlere er tålmodige og villige til at vente på, at den rette plejefamilie rekrutteres, når en sag er blevet visiteret med et ønske om en forstærket indsats. Om end der i nogle tilfælde kan gå længere tid (flere måneder), oplever familieplejekonsulenterne forståelse fra de fleste sagsbehandlere. Familieplejekonsulenterne fortæller, at sagsbehandlere godt ved, at der desværre kan gå noget tid før det rette match er fundet, men i forbindelse med projektet har de gode erfaringer med, at det kan lade sig gøre at finde dygtige og velkvalificerede plejefamilier.

5.1. Den forstærkede indsats

I forbindelse med interviewet er familieplejekonsulenterne blevet spurgt nærmere ind til deres oplevelse af den forstærkede indsats, og hvilken betydning de konkrete dimensioner har.

Øget konsulentstøtte

Begge familieplejekonsulenter forklarer, at den ekstra tid, de har mulighed for at bruge i form af råd og vejledning eller samarbejds møder med for eksempel skolen eller de biologiske forældre, er særdeles relevant og givende for plejefamilierne. De oplever begge, at de hyppige besøg og den tætte støtte gør, at plejefamilierne i høj grad oplever, at de får den rette opbakning. De oplever begge, at deres faglige viden om anbragte børn og unge kommer i spil, og at plejefamilierne er tilfredse med den ekstra støtte og hjælp, de modtager. Begge familieplejekonsulenter er enige om, at netop den øgede støtte i form af hyppige besøg og deltagelse i relevante møder, er nødvendig i forhold til at sikre, at børnene og de unge med særlige vanskeligheder fortsat kan trives i familiepleje. Derfor vurderer de også, at den øgede støtte fortsat er en væsentlig dimension af den forstærkede indsats.

Ekstern supervision

Begge familieplejekonsulenter tilbyder plejefamilierne ekstern supervision, når forløbet er kommet i gang, og når der er behov for det. Familieplejekonsulenterne fortæller, at de oplever, at det er forskelligt i hvor høj grad, plejefamilierne ønsker ekstern supervision. De drøfter sammen med plejefamilierne, hvilken form og hvilket indhold den eksterne supervision bør have, da netop plejefamiliernes behov og ønsker er centrale, i forhold til om supervisionen er relevant for dem. Familieplejekonsulenterne tilbyder ekstern supervision, når de på forhånd ved, at en supervisor med specialviden (eksempelvis en psykolog med særlig viden om autisme) kan bidrage med en særlig støtte og nødvendig hjælp i plejefamilien, som familieplejekonsulenten kan tilbyde. I andre tilfælde tilbydes plejefamilien ekstern supervision, hvis et særligt tema gentagende gange kommer på spil, og familieplejekonsulenten vurderer, at en ekstern supervisor i stedet kan tilføre plejefamilien den nødvendige støtte og hjælp, som de har behov for i

det daglige. Begge familieplejekonsulenter har positive oplevelser med plejefamilierne, som også modtager ekstern supervision. Det giver plejefamilierne nye perspektiver, som familieplejekonsulenterne også kan anvende i deres råd og vejledning med de konkrete plejefamilier. Begge familieplejekonsulenter vurderer, at ekstern supervision er en væsentlig dimension af den forstærkede indsats, og at det fortsat skal være en forpligtigelse for plejefamilierne, at de skal tage imod særlig og relevant viden i forhold til at kunne håndtere konkrete problemstillinger.

Barnepigeordning

Begge familieplejekonsulenter forklarer, at særligt barnepigeordningen har en stor betydning for plejefamilierne. Deres tilbagemeldinger fra plejefamilierne er, at netop barnepigeordningen kan være med til, at de kan få et pusterum fra hverdagen, og derved har mulighed for at lade ny energi op til igen at være plejefamilie for det konkrete barn/den konkrete unge. Familieplejekonsulenterne er enige om, at barnepigeordningen fortsat skal være en fast del af kontrakten for plejefamilierne.

Netværksgrupper

I forhold til netværksgrupper giver begge familieplejekonsulenter udtryk for, at det fortsat bør være en del af den forstærkede indsats. De oplever begge, at plejefamilierne kan have behov for at sparre med andre. Familieplejekonsulenterne forklarer, at der er mange gode aspekter ved, at plejefamilier med forstærkning skal møde hinanden. De oplever begge, at det både kan være godt, men også svært for nogle at fortælle om sig selv og de udfordringer man kan have som plejefamilie. Familieplejekonsulenterne mener, at netværksgruppen er udviklende og relevant for plejefamilierne.

Kursus- og efteruddannelse

Begge familieplejekonsulenter giver udtryk for, at ekstra kursus- og efteruddannelse også fortsat skal være en del af den forstærkede indsats. De ser begge frem til at planlægge nye relevante kursus- og efteruddannelsesdage, hvor også plejefamiliernes nuværende behov og ønsker medtænkes (blandt andet fra midtvejsevalueringens resultater)⁷.

Fast telefontid

Begge familieplejekonsulenter oplever, at plejefamilierne kun i et begrænset omfang benytter sig af den faste telefontid. De finder dog stadig muligheden relevant, da enkelte plejefamilier benytter sig af muligheden i ny og næ. De forklarer også, at plejefamilierne særligt ved begyndelsen af anbringelsen benytter sig af muligheden. De forklarer derfor, at den faste telefontid fortsat bør være en del af den forstærkede indsats. I weekends kan plejefamilierne akut kontakte Døgnvagten, hvis de har behov for dette. På nuværende tidspunkt har familieplejekonsulenterne ikke viden om, at nogle af plejefamilierne har benyttet sig af dette.

⁷ Efter undersøgelsens afslutning er det blevet besluttet, at Center for Familiepleje i forbindelse med projektet i 2014 udbyder en 3 dages efteruddannelse særligt tilrettelagt for plejefamilier med forstærkning, hvor de konkrete problemstillinger og andre relevante emner (såvel teoretiske som praktiske) vil blive inddraget.

Lektiehjælp

En familieplejekonsulent har konkret kendskab til et forløb, hvor plejebarnet i en plejefamilie får ekstra lektiehjælp. Familieplejekonsulenten har selv været med til at etablere forbindelse og skabe kontakt til den person, som giver plejebarnet ekstra lektiehjælp. Familieplejekonsulenten oplyser, at lektiehjælpen har haft en positiv betydning for plejebarnet, der er blevet mere motiveret for at gå i skole og har styrket sit faglige niveau. Familieplejekonsulenten håber, at de konkrete erfaringer også kan bruges fremadrettet i andre forstærkede forløb, hvor plejebarnet kan profitere af ekstra lektiehjælp.

5.2. Opsamling og udviklingspunkter

I den resterende tid af projektet vil familieplejekonsulenternes synspunkter og meninger kontinuerligt og løbende blive inddraget i udviklingen af projektet. Familieplejekonsulenterne, som giver råd og vejledning til plejefamilier med forstærkning, vil også fortsat deltage i projektmøder, hvor projektet drøftes, diskuteres og udvikles. På nuværende tidspunkt vurderer familieplejekonsulenterne, at samtlige dimensioner af den forstærkede indsats bør forblive. Der vil løbende blive set nærmere på styrkerne og udfordringer i de enkelte forstærkede dimensioner, som eventuelt justeres og udvikles i det omfang, hvor behovet er. Interviewet med familieplejekonsulenterne giver et indtryk af, at projektet overordnet er en succes, og de håber, at når projektperioden er endt, at muligheden om forstærket indsats i familiepleje, fortsat vil være et tilbud i Københavns Kommune.

Begge familieplejekonsulenter oplever et godt og tæt samarbejde med de fleste sagsbehandlere. Nogle sagsbehandlere har de et tættere samarbejde med end andre. Oplevelsen af et godt samarbejde stemmer generelt godt overens med sagsbehandlernes oplevelser.

Interviewet med familieplejekonsulenterne gør det også klart, at en nærmere introduktion af projektet, dets muligheder og nuværende erfaringer bør præsenteres for sagsbehandlere og deres ledelse. I den kommende projektperiode planlægges og tilrettelægges derfor, hvordan disse møder kan etableres og afholdes i de enkelte børnefamilieenheder i Københavns Kommune.

6. Konklusion

Videnscenter for Familiepleje har gennemført en midtvejsevaluering med et ønske om at få viden om, hvordan plejefamilier, sagsbehandlere og familieplejekonsulenter beskæftiget i Københavns Kommune oplever den forstærkede indsats i arbejdet med anbragte børn og unge i familiepleje.

Plejefamiliernes oplevelse af den forstærkede indsats

I alt 14 plejefamilier, som har været ansat som plejefamilie med forstærkning i perioden april 2012 til og med maj 2013, har deltaget i en spørgeskemaundersøgelse med konkrete spørgsmål i forhold til den forstærkede indsats og deres generelle tilfredshed med deres ansættelse.

Plejefamilierne giver generelt udtryk for, at samtlige dimensioner af den forstærkede indsats har betydning for deres trivsel som plejefamilie. Baseret på besvarelsene har følgende dimensioner størst betydning i forhold til plejefamiliernes tilfredshed: 1) Barnepigeordning, 2) Øget støtte, 3) Ekstern supervision, 4) Fast telefontid, 5) Kursus- og efteruddannelse, 6) Netværksgrupper.

Plejefamiliernes generelle tilfredshed med at være ansat som plejefamilie med forstærkning er generelt høj. Over 92 % oplever i meget høj grad eller i høj grad, at de er tilfredse med den samlede indsats som Center for Familiepleje tilbyder, og over 92 % vil i meget høj grad eller i høj grad anbefale andre plejefamilier at blive ansat som plejefamilie med forstærkning i Københavns Kommune.

Sagsbehandlernes oplevelse af den forstærkede indsats

Der er gennemført tre kvalitative interviews med sagsbehandlere fra tre forskellige børnefamilieenheder i Københavns Kommune. På baggrund af konkrete spørgsmål og temaer, som er blevet drøftet undervejs i de respektive interviews, er der kommet relevante perspektiver på sagsbehandlernes oplevelse af styrker og udfordringer i projektet.

De tre sagsbehandlere har oplevet en positiv udvikling hos de børn og unge, de selv har anbragt i en plejefamilie med forstærkning, og betegner disse anbringelser som succesfulde. Det tætte samarbejde med familieplejekonsulenterne giver flere muligheder for et godt anbringelsesforløb, og det gør sagsbehandlerne mere trygge, da de får relevant viden til opfølgninger i deres arbejde. Der er dog også behov for at få tydeliggjort mulighederne i det tætte samarbejde med familieplejekonsulenterne, da en sagsbehandler oplever, at det ikke er tydeligt, hvem der gør hvad.

Sagsbehandlerne giver hver i sær udtryk for, at der er børn og unge, som de ikke vil anbringe i plejefamilie (med eller uden forstærkning), nemlig børn og unge med svære diagnoser, udadreagerende unge eller unge med tilknytning til bandemiljøet. En sagsbehandler nævner, at anbringelser af kortere varighed heller ikke bør være i familiepleje.

I forhold til anbringelse af børn og unge i familiepleje (med eller uden forstærkning) nævner sagsbehandlerne særlige udfordringer (som eksempelvis sagsbehandlingstid), som der skal ses nærmere på generelt i Center for Familiepleje.

Familieplejekonsulenters oplevelse af den forstærkede indsats

Endelig er der gennemført et kvalitativt interview med to familieplejekonsulenter tilknyttet projektet. Familieplejekonsulenterne giver udtryk for, at samtlige dimensioner af den forstærkede indsats har be-

tydning for, at plejefamilierne fortsat kan varetage omsorgen og rumme de konkrete anbragte børn og unge. Familieplejekonsulenterne har begge oplevet succesfulde anbringelser i plejefamilier med forstærkning. Begge har oplevet, at når kvalificerede og kompetente plejefamilier får øget støtte og tilført ekstra hjælp (i form af de forstærkede dimensioner), så kan børn og unge, der eksempelvis har været udsat for massivt omsorgssvigt, formå at udvikle sig positivt og komme i trivsel hos en plejefamilie. Gennem projektet har de begge erfaret, at børn og unge med behandlingsbehov kan rummes i plejefamilier med forstærkning, og de foreslår begge, at projektets konkrete erfaringer skal tydeliggøres for sagsbehandlere og deres ledelse, således at flere børn og unge med behov for ekstra støtte kan få mulighed for at vokse op i en plejefamilie.

Den kommende projektperiode

I den resterende tid af projektet vil resultaterne fra denne midtvejsevaluering inddrages i videreudviklingen af projektet. I denne midtvejsevaluering har fokus været de professionelle indsats og syn på den forstærkede indsats. Inden projektets afslutning ultimo 2014 er det hensigten, at de anbragte børn og unges perspektiv vil blive belyst, da deres oplevelser af at bo i en anden familie, end den de er født i, er særdeles relevant i forhold til at se nærmere på, hvorvidt og hvordan tilbuddet om en forstærket indsats kan justeres og udvikles på andre områder.

Københavns Kommune

Socialforvaltningen

Center for Familiepleje/Videnscenter for Familiepleje

September 2013